EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 17.12.2019
COM(2019) 633 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

om medlemsstaternes gennemførelse af Rådets direktiv 2006/117/EURATOM om overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel
Tredje rapport

{SWD(2019) 437 final}

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 2

1.1. Kontekst 3

2. Den retlige ramme og dens gennemførelse 3

2.1. Generelle principper for overvågning af og kontrol med overførsel 4

2.2. Gennemførelse af direktivet 6

2.3. Udtalelse fra det rådgivende udvalg 6

2.4. Kompetente myndigheder 7

3. Observationer og tendenser 7

3.1. Statistik (2015-2017) 9

4. Opfølgning fra forrige rapporteringsperiode 12

5. Konklusioner 12

1. INDLEDNING

Alle medlemsstater havde gennemført Rådets direktiv 2006/117/Euratom[1] (i det følgende benævnt "direktivet") om overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel i 2013. Medlemsstaterne skulle senest den 25. december 2017 sende Kommissionen en rapport[2] om gennemførelsen af direktivet. På grundlag af disse rapporter skal Kommissionen udarbejde en sammenfattende rapport[3] til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, idet der lægges særlig vægt på genoverførsel[4] i forbindelse med ikke-godkendte overførsler og uanmeldt radioaktivt affald.

I direktivet opstilles en fællesskabsordning for overvågning af og kontrol med grænseoverskridende overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel, så befolkningen sikres en fyldestgørende beskyttelse. Direktivet sikrer, at de berørte medlemsstater informeres om overførsler af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel til eller via deres område og forpligter dem til enten at give deres samtykke til eller begrundede afslag på overførslerne.

Alle medlemsstater har indsendt deres tredje nationale rapport for perioden 2015-2017[5], mens det for Kroatien var den anden rapport[6].

Kommissionen har udarbejdet denne rapport på grundlag af disse nationale rapporter og under hensyntagen til det rådgivende udvalgs udtalelse[7]. Denne rapport indeholder en opfølgning af Kommissionens[8] anden rapport for perioden 2012-2014.

Rapporten giver et overblik over overførsler af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald i Fællesskabet, de seneste tendenser og udfordringer inden for import, eksport og transit af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald, rapporterede afslag og mislykkede overførsler samt foreslåede foranstaltninger.

---

1 Rådets direktiv 2006/117/Euratom af 20. november 2006 om overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel, EUT L 337 af 5.12.2006, s. 21.

2 Ifølge direktivets artikel 20, stk. 1, fremsender medlemsstaterne senest den 25. december 2011 og derefter hvert tredje år deres rapporter om gennemførelsen af dette direktiv til Kommissionen.

3 Ifølge direktivets artikel 20, stk. 2, udarbejder Kommissionen efter proceduren i direktivets artikel 21 en sammenfattende rapport.

4 Ifølge direktivets artikel 4:

5 Nærmere bestemt dækker den tredje rapport perioden fra den 26. december 2014 til den 25. december 2017 (tilladelser).

6 Kroatien tiltrådte EU den 1. juli 2013.

7 Det rådgivende udvalg blev oprettet i 2007 i henhold til direktivets artikel 21.

8 COM(2018) 6 final: Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om medlemsstaternes gennemførelse af Rådets direktiv 2006/117 om overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel af 19.1.2018 og SWD(2018) 4 final.

Rapporten ledsages af arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene SWD(2019) 437, herunder detaljerede data og oplysninger, som ligger til grund for konklusionerne.

1.1. Kontekst

Alle EU-medlemsstaterne producerer radioaktivt affald, der genereres fra forskellige anlæg (f.eks. atomkraftværker og forskningsreaktorer) og aktiviteter såsom anvendelser af radioisotoper inden for medicin, industri, landbrug, forskning og uddannelse. Radioaktivt affald er defineret som luftformigt, flydende eller fast radioaktivt materiale, som oprindelseslandet, bestemmelseslandet eller en fysisk eller juridisk person, hvis afgørelse accepteres af disse lande, ikke finder yderligere anvendelse for, og som i sin egenskab af radioaktivt affald kontrolleres af en tilsynsmyndighed efter oprindelses- og bestemmelseslandenes love og bestemmelser.

Driften af kernekraft- og forskningsreaktorer genererer også brugt nukleart brændsel, dvs. nukleart brændsel, som er blevet bestrålet i en reaktorkerne og permanent fjernet. Det kan enten bevares som en ressource, der skal oparbejdes, eller kan kasseres som radioaktivt affald med henblik på endelig deponering uden yderligere anvendelse.

Frembragt brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald oplagres forud for en eventuel bearbejdning, oparbejdning og deponering. Flytning af dette materiale, også benævnt overførsel, finder sted i de fleste medlemsstater, uanset omfanget af deres atomprogrammer. Brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald transporteres primært ad vej, med jernbane eller ad søvejen og i begrænsede tilfælde pr. fly fra de anlæg, hvor disse materialer er blevet frembragt og håndteret.

Import, eksport og transit af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel gennem medlemsstat(er) er fast praksis i EU.

2. DEN RETLIGE RAMME OG DENS GENNEMFØRELSE

Sikker og ansvarlig håndtering af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel, herunder sikker overførsel af disse materialer i og uden for medlemsstaternes områder, er et lovkrav, der udspringer af både international ret og EU-retten.

På internationalt plan er den vigtigste reference på dette område den fælles konvention om sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald (i det følgende benævnt "den fælles konvention")[9]. Den fælles konvention pålægger bl.a. de

[9] Denne fælles konvention trådte i kraft den 18. juni 2001. Konventionen finder anvendelse på brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald fra civile atomreaktorer og anvendelser og brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald fra militær- eller forsvarsprogrammer, hvis dette materiale permanent overføres til civile programmer og behandles inden for dem, eller når det af den pågældende kontraherende part erklæres for brugt nukleart brændsel eller radioaktivt affald i konventionens forstand. Konventionen gælder også for planlagt og kontrolleret afgivelse til

kontraherende parter sikkerhedsmæssige forpligtelser i forbindelse med grænseoverskridende flytning (import, eksport og transit) af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald. I henhold til konventionen skal kontraherende parter, som foretager en grænseoverskridende flytning, træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at flytningen sker i overensstemmelse med konventionens og andre bindende internationale instrumenters bestemmelser. Alle 28 EU-medlemsstater er kontraherende parter i denne fælles konvention[10], hvilket vidner om deres vilje til at sikre et højt sikkerhedsniveau inden for brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald – fra frembringelse til deponering.

På EU-plan har direktivet det overordnede mål at styrke beskyttelsen mod de farer, som er forbundet med udsættelse for ioniserende stråling, gennem overvågning af og kontrol med overførsel af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald. I Rådets direktiv 2013/59/Euratom om grundlæggende sikkerhedsnormer[11] defineres desuden harmoniserede frigivelseskriterier og generelle niveauer for frigivelse af materiale fra myndighedskontrol, mens anvendelsesområdet for de grundlæggende sikkerhedsnormer omfatter menneskelige aktiviteter, der involverer tilstedeværelsen af naturlige strålekilder, herunder forarbejdning af naturligt forekommende radioaktive materialer (NORM). Virkningerne af Rådets direktiv 2013/59/Euratom for gennemførelsen af overvågningen af og kontrollen med overførsler bør følges af Kommissionen i den næste rapporteringsperiode.

Inden for anvendelsesområdet af denne omfattende EU-ramme for nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse tager direktivet specifikt sigte på myndighedernes tilladelse og proceduremæssige aspekter af grænseoverskridende overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel fra civile faciliteter og aktiviteter. Direktivet finder anvendelse i følgende tilfælde:

- Oprindelseslandet, bestemmelseslandet eller et transitland for brugt nukleart brændsel eller radioaktivt affald er en EU-medlemsstat.
- Mængden og koncentrationen af det overførte brugte brændsel eller radioaktive affald ("forsendelsen") overskrider niveauerne i Rådets direktiv 2013/59/Euratom.

2.1. Generelle principper for overvågning af og kontrol med overførsel

Hver medlemsstat er fuldt ud ansvarlig[12] for at fastlægge politikken for håndtering af

---

omgivelserne af flydende eller luftformigt radioaktivt materiale fra kontrollerede nukleare anlæg.

10 Pr. 26. september 2016 er der 73 kontraherende parter i konventionen (http://www.iaea.org/Publications/Documents/Conventions/jointconv_status.pdf).

11 Rådets direktiv 2013/59/Euratom af 5. december 2013 om fastlæggelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse mod de farer, som er forbundet med udsættelse for ioniserende stråling og om ophævelse af direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom og 2003/122/Euratom, EUT L 13 af 17.1.2014, s. 1.

12 Rådets direktiv 2011/70/Euratom af 19. juli 2011 om fastsættelse af en fællesskabsramme for ansvarlig og sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald, EUT L 199 af 2.8.2011, s. 48.

radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel inden for dens jurisdiktion. Denne politik kan omfatte eksport af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald eller import af sådanne materialer (f.eks. til oparbejdning) på dens område.

Direktivet[13] pålægger medlemsstaterne at anvende et standarddokument til overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt brændsel. Når sådanne materialer skal overføres til tredjelande, skal medlemsstaterne også anvende kriterierne for overførsel, jf. direktivets artikel 16, stk. 2, og den relevante henstilling fra Kommissionen[14].

Kan en overførsel ikke fuldføres, eller er betingelserne for en overførsel ikke opfyldt i overensstemmelse med dette direktiv, sikrer de kompetente myndigheder i oprindelsesmedlemsstaten, at indehaveren af det radioaktive affald eller det brugte brændsel tager dette tilbage[15], medmindre der kan findes en anden sikker løsning. De kompetente myndigheder sikrer, at den person, der er ansvarlig for overførslen, træffer korrigerende sikkerhedsforanstaltninger, når det er nødvendigt. I så fald er indehaveren ansvarlig for de omkostninger, der opstår i tilfælde, hvor overførslen ikke kan fuldføres[16].

Ethvert afslag på tilladelse til overførsel af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald i) bør begrundes ud fra de kriterier, der er fastsat i direktivet, ii) bør ikke være vilkårligt, og iii) bør begrundes ud fra relevante nationale bestemmelser, fællesskabsbestemmelser eller internationale bestemmelser. Medlemsstaternes afgørelser om samtykke eller afslag skal være i overensstemmelse med de bestemmelser, der er fastsat i den fælles konvention og i direktivet[17], som forbyder eksport af radioaktivt affald eller brugt nukleart brændsel til et bestemmelsessted syd for 60° sydlig bredde, til lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet eller til et tredjeland, som ikke har ressourcerne til at håndtere det radioaktive affald eller det brugte brændsel sikkert.

Ud over rapporteringen til Kommissionen hvert tredje år skal medlemsstaterne:

- hvert år underrette [18]Kommissionen og det rådgivende udvalg om ikke-godkendte overførsler til et tredjeland, som ikke har den administrative eller tekniske kapacitet eller den forvaltningsmæssige struktur til at håndtere det brugte brændsel og/eller det radioaktive affald sikkert

---

13 Ifølge direktivets artikel 17, stk. 1.

14 Kommissionens henstilling af 4. december 2008 om kriterier for eksport af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel til tredjelande (meddelt under nummer K(2008) 7570) (2008/956/Euratom).

15 "Indehaver": en fysisk eller juridisk person, der inden overførslen af radioaktivt affald eller brugt nukleart brændsel er ansvarlig for sådant materiale i henhold til national lovgivning, og som planlægger at foretage overførsel til en modtager. (Direktivets artikel 5, stk. 9).

16 Ifølge direktivets artikel 12:

17 Ifølge direktivets artikel 16:

18 Ifølge direktivets artikel 16, stk. 1.

- Tilsende[19] Kommissionen kontaktoplysningerne for de(n) kompetente myndighed(er) og alle de oplysninger, der er nødvendige for hurtig kommunikation.

2.2. Gennemførelse af direktivet

For alle overførsler (herunder import, eksport og transit mellem medlemsstater og fra/til lande uden for Fællesskabet) inden for direktivets anvendelsesområde kræves det ifølge direktivet, at der anvendes et standarddokument[20]. Dette dokument blev oprettet ved Kommissionens beslutning i 2008[21] og ændret i 2011 og supplerer direktivet. Standarddokumentet indeholder formularer til følgende formål:

- ansøgning om tilladelse til overførsel af brugt nukleart brændsel eller radioaktivt affald
- bekræftelse på modtagelse af ansøgningen – anmodning om manglende oplysninger om brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald
- samtykke til eller afslag på overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel fra de berørte kompetente myndigheder
- tilladelse til overførsel af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald
- beskrivelse af forsendelsen af radioaktivt affald og liste over kolli
- bekræftelse på modtagelse af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel.

Ifølge de nationale rapporter havde de fleste medlemsstater ingen særlige problemer med anvendelsen af standarddokumentet. For at sikre løbende forbedring foreslog nogle enkelte medlemsstater at indføre et "registreringsnummer for overførslen" i et specifikt afsnit i standarddokumentet. Dette afsnit ville gøre det lettere at følge op på "returoverførsler", når brugt nukleart brændsel og/eller radioaktivt affald var blevet sendt til oparbejdning i udlandet, og gøre det muligt at sammenholde med tidligere tilladelser/samtykker og dermed fremme den overordnede overvågning.

2.3. Udtalelse fra det rådgivende udvalg

Det XI. møde i det rådgivende udvalg fandt sted den 8. oktober 2019 i Luxembourg. På det XI. møde blev udkastet til denne rapport og det ledsagende arbejdsdokument fra

[19] I henhold til artikel 18.

[20] I henhold til artikel 17.

[21] Kommissionens beslutning af 5. marts 2008 om det i Rådets direktiv 2006/117/Euratom omhandlede standardledsagedokument til overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel (meddelt under nummer K(2008) 793), (2008/312/Euratom), EUT L 107 af 17.4.2008, s. 32.

Kommissionens tjenestegrene drøftet. Det rådgivende udvalgs udtalelse blev derefter indhentet ved skriftlig procedure[22].

På det XI. møde forelagde Kommissionen ændringerne vedrørende den treårige rapporteringsmodel for overførsel af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald. Den frivillige rapporteringsmodel anvendes i vid udstrækning af medlemsstaterne. Kommissionens tjenestegrene reviderede indholdet og formatet af rapporteringsmodellen under hensyntagen til Kommissionens anmærkninger i løbet af tredje rapporteringscyklus (beskrevet i afsnit 4.4 og 4.5 i Kommissionens arbejdsdokument SWD(2019) 437).

2.4. Kompetente myndigheder

Pr. juli 2017 har alle medlemsstater fremlagt oplysninger om deres kompetente myndigheder, som er defineret i direktivets artikel 5, nr. 13)[23]. Efter det XI. møde i det rådgivende udvalg sendte nogle medlemsstater ajourførte oplysninger (anført i bilag I til det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene SWD(2019) 437 final).

Listen over kompetente myndigheder i medlemsstaterne findes på Kommissionens websted: https://ec.europa.eu/energy/en/topics/nuclear-energy/radiation-protection/transport-radioactive-materials.

3. OBSERVATIONER OG TENDENSER

Samlet set og under hensyntagen til de foregående rapporteringsperioder er der rapporteret et lavere antal tilladelser[24], navnlig for overførsel af brugt nukleart brændsel (se figur 1). Men da hver tilladelse kan vedrøre mere end én overførsel, medfører dette ikke nødvendigvis et fald i antallet af overførsler. Denne rapport er den første, der indeholder oplysninger om antallet af overførsler.

Seks medlemsstater (Kroatien, Cypern, Estland, Grækenland, Malta og Portugal) har ikke rapporteret om godkendte overførsler på deres område, efter at de er blevet omfattet af rapporteringspligten ifølge direktivet.

---

22 I overensstemmelse med artikel 3, stk. 5, i forordning (EU) nr. 182/2011 og det rådgivende udvalgs forretningsorden (25.1.2017) i henhold til artikel 21 i Rådets direktiv 2006/117/Euratom.

23 I direktivets artikel 5, nr. 13), defineres "kompetente myndigheder" som "myndigheder, som i henhold til oprindelseslandets, transitlandets eller bestemmelseslandets respektive love eller andre retsforskrifter er bemyndiget til at gennemføre overvågnings- og kontrolordningen for overførsel af radioaktivt affald eller brugt brændsel".

24 Denne figur indeholder syv tilladelser til overførsel af andre "materialer" end radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel, som tegnede sig for 139 tilladelser.

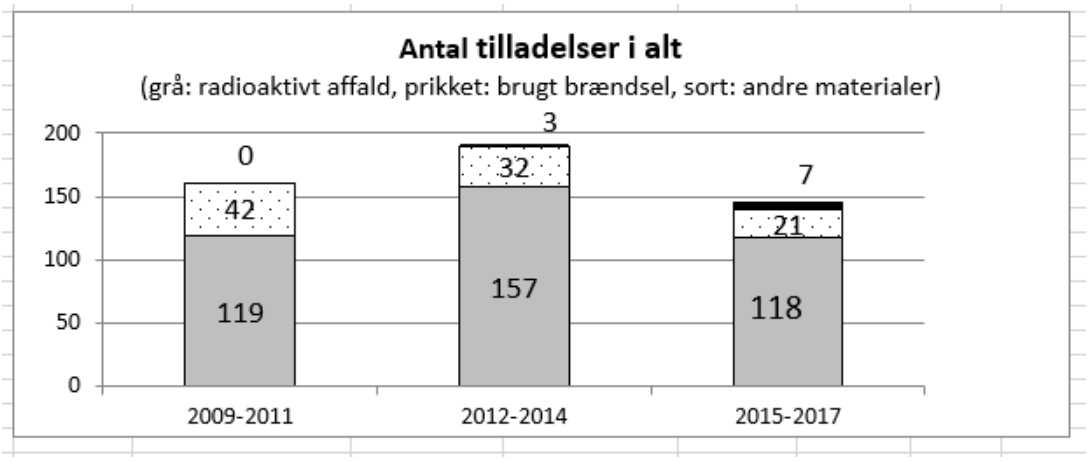

Figur 1. Antal tilladelser

I forbindelse med afslag på samtykke blev der rapporteret om tre tilfælde i løbet af den nuværende gennemførelsesperiode. Det blev observeret, at nogle af disse overførsler (som ikke blev gennemført) imidlertid blev rapporteret af de lande, der gav deres samtykke:

- Én medlemsstat afslog at give sit samtykke til fire ansøgninger om transit af forurenet metalskrot, fordi ansøgningen ansås for ikke at være omfattet af direktivets anvendelsesområde – idet det udelukkende indeholder bestemmelser om radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel. Denne transit foregik imidlertid regelmæssigt i henhold til den gældende lokale lovgivning.
- Én medlemsstat afslog at importere radioaktivt affald fra en anden medlemsstat med henblik på deponering, idet den hævdede, at oprindelsesmedlemsstaten havde kapacitet til at deponere affaldet.

Medlemsstaterne rapporterede ikke til Kommissionen om spørgsmål, der kunne henhøre under artikel 4 "Genoverførsel i forbindelse med ikke-godkendte overførsler og uanmeldt radioaktivt affald", artikel 12 "Ikke-fuldførte overførsler" eller artikel 16, stk. 1, litra c), "Forbud mod eksport". Den eneste genoverførsel, der blev anmeldt i denne periode, vedrørte visse radioaktive affaldsstoffer (fra sundhedssektoren), der var uegnede til at blive behandlet på et anlæg i udlandet. Ifølge de rapporterede oplysninger blev der således ikke foretaget ikke-godkendte overførsler på EU's område i rapporteringsperioden.

Forsinkelser i opfyldelsen af rapporteringsforpligtelserne er afkortet sammenlignet med den foregående rapporteringsperiode. I december 2017 og januar 2018 fremsendte 24 medlemsstater deres nationale rapport[25]. Den overordnede rapporteringskvalitet er også blevet væsentligt forbedret i løbet af de tre rapporteringsperioder. Seks medlemsstater anvender "registreringsnummeret for overførslen".

[25] Fristen for meddelelse af de nationale rapporter var den 25. december 2017.

Ikke desto mindre har Kommissionen bemærket visse resterende uoverensstemmelser i rapporteringen, som blev rettet efter ad hoc-anmodninger fra Kommissionens tjenestegrene[26].

Desuden har Kommissionen konstateret visse uoverensstemmelser i rapporteringen fra forskellige medlemsstater, f.eks. antallet af overførsler i flere tilladelser eller den samlede radioaktivitet og det maksimale radioaktivitetsniveau pr. kolli af visse overførsler. Alle disse spørgsmål blev afklaret med medlemsstaterne.

Der findes en detaljeret præsentation af de grænseoverskridende overførsler af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel i EU i den aktuelle rapporteringsperiode i det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene SWD(2019) 437 final.

3.1. Statistik (2015-2017)[27]

Dette afsnit indeholder en statistisk oversigt over tilladelser og overførsler, typen af overførsler samt de overførte materialers oprindelse og formålet med overførslerne.

Tilladelser i forhold til faktiske overførsler

De 146 tilladelser, som er rapporteret af 14 medlemsstater i perioden 2015-2017, svarer til 1 834 faktiske overførsler (samlet antal overførsler). Nogle tilladelser omfatter flere overførsler (i gennemsnit 12-13) og kan overskride den periode, der er omfattet af denne rapport.

Som det fremgår af figur 1, vedrører 86 % af tilladelserne overførsel af radioaktivt affald (125 tilladelser, hvoraf 7 tilladelser vedrører andre materialer[28]), og de resterende 14 % af tilladelserne vedrører brugt nukleart brændsel (21 tilladelser).

Med hensyn til faktiske overførsler vedrører 98 % (1 791 overførsler) radioaktivt affald, og 2 % (43 overførsler) vedrører brugt nukleart brændsel.

I det følgende gives der en kort beskrivelse af de forskellige typer af overførsler[29], dvs. inden for Fællesskabet og uden for Fællesskabet. 53 tilladelser ud af 146 omfattede transit gennem mindst én tredje medlemsstat.

Overførsler inden for Fællesskabet:

120 tilladelser (82 % af de i alt 146) vedrører overførsler inden for Fællesskabet. De fleste af tilladelserne inden for Fællesskabet (106) vedrører radioaktivt affald og resten (14) brugt nukleart brændsel. Disse 120 tilladelser tegner sig for 1 769 overførsler, der er godkendt af 14 medlemsstater.

---

26 Yderligere oplysninger er beskrevet i afsnit 4.4 i SWD(2019) 437.

27 De procentdele, der anvendes i denne rapport, afrundes til nærmeste heltal.

28 For eksempel bestrålet stål til forskningsformål.

29 Nærmere oplysninger om overførslerne (inden for og uden Fællesskabet) findes i afsnit 2 i SWD(2019) 437.

Sammenholdt med den foregående rapporteringscyklus er andelen af tilladelser inden for Fællesskabet stort set uændret (83 % i rapporteringsperioden 2012-2014).

Overførsler uden for Fællesskabet: Import til, eksport fra eller transit gennem Fællesskabet

26 tilladelser (18 % af alle tilladelser) vedrører overførsler til lande uden for Fællesskabet. 17 vedrører **eksport** til tredjelande (12 % af alle tilladelser), mens 8 (ca. 5 % af alle tilladelser) vedrører **import** fra lande uden for EU. Med hensyn til faktiske overførsler vedrører 2 % eksport og 1 % import. Der rapporteres om en enkelt tilladelse til transit gennem Fællesskabet.

Med henvisning til **import** af radioaktivt affald fra tredjelande i 2015-2017 blev der udstedt fem tilladelser til 14 overførsler af radioaktivt affald i tre medlemsstater. Denne import var tilbagesendelser efter behandling af radioaktivt affald (fra USA) og endelig deponering af affald fra ikke-kernekraftindustrien (fra Bahamas og Monaco). To medlemsstater importerede brugt nukleart brændsel fra tredjelande til forskningsformål svarende til tre tilladelser for 11 overførsler.

Hvad angår **eksport** af radioaktivt affald fra Fællesskabet til tredjelande, udstedte seks medlemsstater i alt 13 tilladelser, svarende til 35 overførsler. Formålet med denne eksport var på intet tidspunkt endelig deponering på et tredjelands område, men derimod forskning, behandling og tilbagesendelse efter behandling/oparbejdning. Tre medlemsstater udstedte i alt fire tilladelser for lige så mange overførsler til eksport af brugt nukleart brændsel til et tredjeland. Formålet med denne eksport var oparbejdning, forskning og omdannelse fra høj til lav berigelse.

Der blev givet tilladelse til en enkelt **overførsel** fra et tredjeland i perioden 2015-2017.

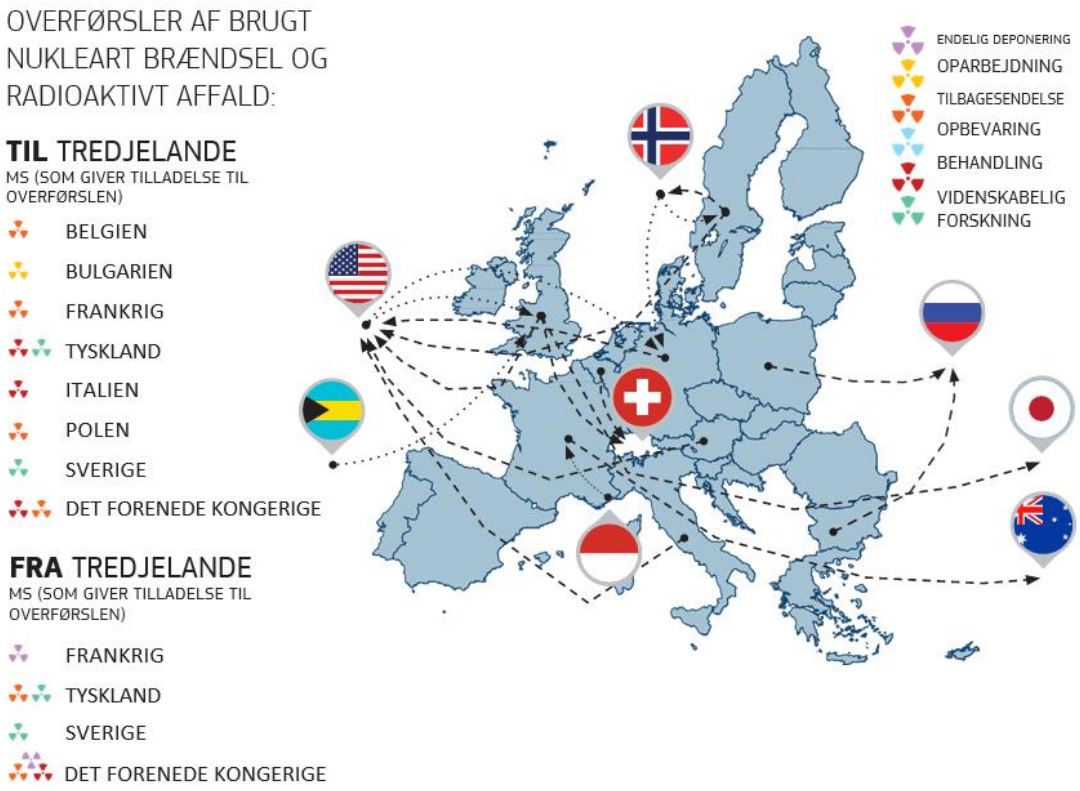

Figur 2. Overførsler uden for Fællesskabet 2015-2017[30]

Transportform

Overførslerne omfatter meget ofte søtransport, ca. 56 % (81 tilladelser), mens 40 % (59 tilladelser) af transporten kun foregår ad vej/med jernbane (dvs. uden sø- eller lufttransport). Kun 4 % af tilladelserne (6 tilladelser) omfattede lufttransport.

Oprindelse af de materialer, der skal overføres

Statistikkerne viser, at omkring 75 % af tilladelserne (110 tilladelser) vedrører radioaktivt affald fra kernekraftindustrien og brugt nukleart brændsel, 12 % stammer fra forskningsaktiviteter, 3 % stammer fra sundhedssektoren og resten fra andre sektorer.

Betragtes det faktiske antal overførsler, udgør andelen af overførsler fra ikke-kernekraftindustrien – herunder lægemiddel- og forskningsaktiviteter – imidlertid 43 %.

[30] Eksporten fra Polen vedrører tilbagesendelse af brugt nukleart brændsel fra en forskningsreaktor.

Formålet med overførslerne

Overførslerne vedrører hovedsagelig behandling af radioaktivt affald (f.eks. behandling med henblik på volumenreduktion eller konditionering). Dette gælder for 42 tilladelser til transport til behandlingsanlæg (ca. 29 % af tilladelserne) og 48 tilladelser til tilbagesendelse efter behandling (33 % af tilladelserne).

Oparbejdning af brugt nukleart brændsel (5 tilladelser) og tilbagesendelse af det tilknyttede radioaktive affald efter oparbejdningen (7 tilladelser) svarer til 8 % af tilladelserne.

4. OPFØLGNING FRA FORRIGE RAPPORTERINGSPERIODE

Kommissionens anden rapport til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om gennemførelsen af direktivet fremhævede to spørgsmål, som blev rejst af medlemsstaterne i den første rapporteringsperiode: manglende harmonisering af frigivelsesniveauer for radioaktivt affald i EU og de uklare regler for affald, der indeholder NORM, som ikke stammer fra "tilladt praksis". De to spørgsmål er blevet behandlet inden for rammerne af undersøgelsen "Comprehensive examination and analysis of the situation of transport of nuclear materials", som Kommissionen har finansieret[31]. Undersøgelsen, der er baseret på et spørgeskema, der blev sendt til medlemsstaternes kompetente myndigheder og andre transportinteressenter, og drøftelser i forbindelse med den afsluttende workshop, mundede ud i følgende foreløbige konklusioner:

- Den manglende harmonisering af frigivelsesniveauerne for radioaktivt affald i EU har ikke påvirket gennemførelsen af direktivet. I Rådets direktiv 2013/59/Euratom om grundlæggende sikkerhedsnormer behandles manglen på retlige bestemmelser om NORM, der ikke hidrører fra tilladt praksis. Som tidligere påpeget[8] og ud fra et retligt synspunkt henhører alt affald, der indeholder NORM, som kræver myndighedskontrol og er kategoriseret som radioaktivt affald[32], under direktivets anvendelsesområde.

Ændringen af standarddokumentet blev ikke taget i betragtning i denne rapporteringsperiode. For den næste rapporteringsperiode vil Kommissionen dog samarbejde med medlemsstaterne om at forbedre harmoniseringen af standarddokumentet med rapporteringskravene.

---

31 ENER/2017/NUCL/SI2.751899.

32 "Radioaktivt affald": luftformigt, flydende eller fast radioaktivt materiale, som oprindelseslandet, bestemmelseslandet eller en fysisk eller juridisk person, hvis afgørelse accepteres af disse lande, ikke finder yderligere anvendelse for, og som i sin egenskab af radioaktivt affald kontrolleres af en tilsynsmyndighed efter oprindelses- og bestemmelseslandenes love og bestemmelser (direktivets artikel 5, nr. 1)).

5. KONKLUSIONER

Gennemførelsen af direktivet sikrer, at alle grænseoverskridende overførsler af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel i Fællesskabet kun finder sted med forudgående informeret samtykke fra de kompetente myndigheder i alle involverede medlemsstater (herunder transitlande) ved brug af standarddokumentet. Oplysningerne vedrørende alle tilladte overførsler inden for en fastlagt rapporteringsperiode (tre år) fremsendes regelmæssigt af alle medlemsstater til Kommissionen. Overvågning af og kontrol med overførsel af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel er således sikret i hele Fællesskabet. Til dette formål tilskyndes der kraftigt til at anvende "rapporteringsmodellen", selv om den ikke er obligatorisk, da den gør det muligt at foretage enkle dataudtræk, og man undgår risikoen for fejlfortolkning af de fremsendte oplysninger.

Der blev konstateret visse uoverensstemmelser i forbindelse med krydstjek af medlemsstaternes rapporter, hovedsagelig på grund af unøjagtige oplysninger. Takket være Kommissionens vurdering er medlemsstaterne blevet mere opmærksomme på at rapportere alle overførsler. I denne forbindelse var det særlig vigtigt at have fuldstændige datasæt (tabel i del B i rapporteringsmodellen), som også er tilgængelige fra samtykke-/transitmedlemsstater. Desuden bemærkede Kommissionen, at samtykke-/transitmedlemsstater ikke altid er blevet informeret, når overførslerne er blevet trukket tilbage.

Medlemsstaterne rapporterede ingen ikke-fuldførte overførsler i den indeværende rapporteringsperiode. Der blev rapporteret to afslag på samtykke samt en begrundelse derfor. Der blev rapporteret om én genoverførsel[33], fordi visse radioaktive affaldsstoffer var uegnede til at blive behandlet på et behandlingsanlæg.

Sammenlignet med den foregående rapporteringsperiode fremsendte de fleste af medlemsstaterne deres nationale rapporter til tiden. Fire lande havde ikke fremsendt deres rapporter én måned efter fristens udløb. De fremsendte dem dog inden for seks måneder efter fristens udløb.

Generelt konkluderer Kommissionen, at den nuværende EU-lovgivningspakke bestående af direktiv 2006/117/Euratom, direktiv 2011/70/Euratom og direktiv 2013/59/Euratom sikrer høje sikkerhedsstandarder med hensyn til risici for ioniserende stråling på EU's område i forbindelse med grænseoverskridende overførsler. De foreløbige resultater af ovennævnte undersøgelse[31] bekræftede også, at der er en overordnet struktur, herunder EU-lovgivning, procedurer og praksis gennemført af medlemsstaterne, der sikrer sikker bevægelighed for nukleart materiale, herunder radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel i Fællesskabet.

Kommissionen vil tage behørigt hensyn til resultaterne i denne rapport og indlede overvejelser eller træffe de nødvendige foranstaltninger. Kommissionen arbejdede tæt

[33] Den vedrørte ikke en ikke-godkendt overførsel.

sammen med EU-medlemsstaterne om at forbedre rapporteringsmodellen. Det er Kommissionens mål at have en fælles aftale med alle medlemsstaterne om de oplysninger, der skal gives for at lette overvågningen af og kontrollen med overførsler af radioaktivt affald og brugt nukleart brændsel i den kommende rapporteringsperiode (2018-2020).